

עין משפט גזר מצוה

עַן א טוֹאעֶה פֿי ק׃
עַד ב מײ פֿעוֹן מהל׳
אשׁות הל׳ כט טור
ש״ע אה״ע פֿי ק טעף
יג׃

עַה ג מײַ שס טוֹש״ע שס
טעף יד׃
עו ד מײַ שס הלכ׳ ל
טוֹש״ע שס טעף טו׃
עו ה מײַ שס טוֹש״ע שס
טעף טו׃

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוספות רי"ד

אבי אהא דתנן כחב לה
נדושי אין לי עלך ועל
כיו ואתא ריש למימר
כיו שחובעת כתובתה
היורשין משביעין אותה.
פי' דת"ק סבר דמהני
תנאה לגבי יורשין ואין
יורשין משביעין אותה
היכא דאתנו בהדה אלא
גובין בלא שבועה וריש
סבר כיו וכי דלא מהני
לה תנאה לגבי יורשין
וקמיפליג בפלוגתא דר"ש
ורבנן ריש כ"א ש"ס ורבנן
כרבנן. פי' איש כדאמרן
לעיל דקסבר שטוש תנאי
אינו מועיל גבי יתומים
וריש ס"ל כוותיה ורבנן
דמתני' ס"ל כרבנן חברי
אב"ש שהיו בדורו דפליג
עלי' ואמר' דמהני תנאה
אפילו גבי יורשין ויזין
דס"ל לר"ש כ"א ש"ה'
כותיה דהא ספקין לעיל
הל' כ"א ש"ס. מתקף לה
ר"י למימני מתה אינו קוצה ולשון
שחובעת כיו שחובעת

כתובה היורשים משביעים
אותה אינה תובעת כתובה
אין היורשים משביעים
אותה מ"א. פי' אי
לא אתא ריש לאפלוגי
על ת"ק אלא על תנאי
היורשים בלחוד לומר
כיו שהיא תובעת כתובה
היורשין משביעין אותה
בלחוד אמאי הדר ואמר
אם אין תובעת כתובה אין
היורשים משביעים אותה
אלא אמר ר"פ לאפקי
מ"א ומחלוקתו. פי' לא
תימא ריש אכח לה נדר
שבועה לחוד פליג אלא
אכולה מילתא דר"א ובני
מחלוקתו פליג ארישא
ואסיפא שפירשין דקאמרו
ר"א ורבנן משביעה כיו
שירצה שבועת אפטרופא
היכא דלא פטרה מן
הנדרושי ואפי' שלא בשעת
הביעת כתובתה ואם
פטרה מן השבועה אפילו
יורשים אין משביעין אותה
כשפירעת מהן כדקמיני נדר
שבועה א"ל ולא לירישי
וכי'. ואתא ריש למימי
כיו שחובעת כתובתה
יורשים משביעים אותה
ואפי' דכתב לה נדר
שבועה א"ל לירישי עלך
כ"א ש"ס וכדחתיה אבי

ואם אינה תובעת כתובה
אין היורשים משביעים
אותה על אפטרופא
שכחי בעלה ואפילו לא
פטרה מן השבועה דל"ל
דרי"א ומחלוקתו דאמרי
משביעין אותה כיו שירצה
בין היורשים בין בעלה
שאין אדם דם עין גיב
ואידי דתני ברישא יורשים
תנא סיפא יורשים ואפי' ג'
בדקמייתא הל' כ"א ש"ס
משום דק"ל הלכה כ"א ש"ס
דקאי כוותיה אבל בתרתי
היינו בסיפא אין הלכה
כ"א ש"ס דק"ל יחיד ורבים
הלכה כרבים והלכך בין

הבעל בין היורשים יכולים להשביעה על האפטרופא שעשת בחיי בעלה אם לא פטרה מן השבועה בין תובעת כתובה בין
אינה תובעת ע"י בערך מ"ח בסי' ה' בתנ"י הוציאה גט ואין עמה כתובה גובה כתובתה כתובה ואין עמה גט היא אומרת אבד
גיטי והוא אומר אבד שובכי וכן בעל חוב שהוציא שט"ח ואין עמו פרובול הרי אלו לא יפרעו רשב"ג אומר מן הסכנה ואילך
אשה גובה שלא בגט ובכ"ח גובה שלא בפרובול. פי' אם הוציאה לא אפי"פ שאין עמה כתובה כגון שאומרת אבד שטר
כתובתי גובה כתובתה ואי"ל לא פרתין וקיעתי לי שטר כתובתיך משום דכתובה היא תנאי ב"ד וכל מעב"ד כמאן דנקט שטרא

פמ"ו:

המונח האשה שאמרה לצעלה גירשתי נאמנת ורבי יוחנן אית ליה
דרב המנונא לעיל בפ' שני (דף כג: ושם) וצ"ע הסקלל (גיטין סד.) וי"ל
דלא מהימנא אלא דווקא היכא דלין תובעת כתובתה אבל תובעת
כתובתה לא מהימנא דשמא מחמת חימוד ממונן אומרת כן והכי אמרינן
צהאשה שהלכה (יבמות קז.) ושם מנ
צעלי והמירוני לינשא ממירין אותה
לינשא ונותנין לה כתובתה מנו לי
כתובתה אף לינשא אין ממירין אותה
דלדעתא דכתובה אמתאי:

יבול לומר גירשתיה ונתתי בו'.

ואם תאמר ומאי מיגו הוא
זה דאם יאמר לא גירשתיך יתחייב
צטאר וכסות ועכשיו דלמר פרעמי
פוטרי עמנו ויש לומר דכשאמר לא
גירשתיך נמי פטור גם משאר וכסות
דמנו לטעמו חטין והודה לו צעטוריס
דק"ל דפטור (שבועות דף נח:) ור"מ
צ"פ צמרא (לקמן קז:) דלמר' האשה
שהלכה היא ובעלה למדינת הים וצאה
ואמרה כו' גירשתי צעלי מתפרנסת
והולכת עד כדי כתובתה ואמאי
ניחוש שמא צעלה היה אומר לא
גירשתיך והוי טעמו חטין והודה לו
צעטורין ופטור ויש לחלק דשמא אם
היה צא צעלה היה מודה לדכרייה:
לדיריך דאמרת גם גובה עיקר.

לשמואל נמי היה מני
לאקשוי וצמקוס שאין כותבין כתובה:
מתה אינו יורשה איצטריכא צ"ה.

ואם תאמר והא מת הוא
גובה כתובתה נמי איצטריכא ליה
דמינה דייקנין צפרק נערה (לעיל גג.)

דלרוסה לא קצר לה ויש לומר דהוי
מני למימני מתה אינו קוצה ולשון
גובה כתובתה לא איצטריכא ליה:

דאית לה כתובה אילימא מהא ג'
מן הנשואין גובה את הכל דלמא דכתב לה וכו"ת אי כתב לה מאי למימרא
לאפקוי מדרבי אלעזר בן עזריה דאמר ג' שלא כתב לה אלא ע"מ ש' שהוא כונסה
דיקא נמי דקתני גובה את הכל אי אמרת בשלמא דכתב לה משום הכי גובה
את הכל אלא אי אמרת דלא כתב לה מאי גובה את הכל מנה מאתים הוא
דאית לה ואלא מדרתני רב חייא בר אבין אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא
לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו מתה אינו יורשה מת הוא גובה
כתובתה דלמא דכתב לה וכו"ת אי כתב לה מאי למימרא מתה אינו יורשה
איצטריכא ליה א"ל רב נחמן לרב הונא לרב דאמר גם גובה עיקר ליחוש
דלמא מפקא גיטא בהאי בי דינא וגביא והדרא מפקא בבי דינא אחרינא וגביא
וכי תימא דקרעינין ליה אמרה בעינא לאנסובי ביה דקרעינין ליה וכתבינן
אגביה גיטא דגן קרענהוי לאו משום דגיטא פסול הוא אלא דלא תיהדר ותגיבי
ביה זמנא אחרינא: **מתני'** בשני גיטין ושתי כתובות גובה שתי כתובות שתי
כתובות וגם אחד או כתובה ושני גיטין או כתובה וגם ומיתה אינה גובה אלא
כתובה אחת ש' שהמגרש את אשתו והחזירה ע"מ כתובה הראשונה מחזירה:
גמ' אי בעיא בהאי גביא אי בעיא בהאי גביא לימא תיהיו תיובתא דרב נחמן
אמר שמואל ג' דאמר ר"ג אמר שמואל שני שטרות היוצאין בזה אחר זה ביטר
שני את הראשון לאו אתמר עלה אמר רב פפא ומודה רב נחמן דאי אוסיף ביה
דיקלא לתוספת כתביה הכא נמי בדאוסיף לה ת"ר הוציאה גם וכתובה ומיתה

היא: **מתני'** שני גיטין וספי כסופות. זמן ג' ראשונה קודם לזמן גט ראשון וזמן כתובה שניה קודם לגט שני: **גובה שתי
כסופות.** שהרי גירשה והחזירה וכתב לה כתובה שניה. אבל קדמו שתי הכסופות לגט הראשון לא שהרי כשהחזירה לא כתב לה כתובה
ותנן צסיפא שתי כסופות וגט אינה גובה אלא אחת ג' [למדנו שהכותב לאשמו שתי כסופות אינה גובה אלא אחת ואי משום דליגרסא
והדרה הא תנן כתובה ושני גיטין אין לה אלא אחת] ש"מ כתובה הראשונה החזירה: **שתי כסופות וגט.** שקדמו שתייהן לגט. ובגמרא
מפרש למאי כתב להו: **כסופה ושני גיטין.** כתובה צנשאין הראשונים וגירשה והחזירה ולא כתב לה כתובה וחזר וגירשה: **גמ'** אי
צעיה צהאי גיטי. בתמיה. ואשתי כסופות וגט קאי דקתני אין לה אלא כתובה אחת ולא קתני אין לה אלא כתובה אחת ור"מ
ניחא לה למיטענין לקוחות מומן ראשון טרפה: **זמן זה זה קודם לזה ושניהם על הלואה אחת או על מנכר אחד: ציטל שני
אם הראשון.** ואינו טורף אלא מומן שני דכיון דכתב לשטרע צמרא אחליה לשיעבוד קמא: **דאי אוסיף ביה דקלא.** צטטר שני: **לתוספת
כספיה.** ולא אחליה לשיעבוד לצטל זמן שטר ראשון ותרוייהו מיהא לא גביא מדלח כתב לה צכתיא ואוספיית לה הך אקמייתא אלא שטר כתובה
יתירא כתב לה ולא הזכיר צה את הראשונה הכי קאמר אם תמלצי למחול שיעבוד של ראשונה גבי כתובה זו המרובה ואם לאו גבי
הראשונה המועטת הלכך הי מינייהו דצעיה גביא והכי פרשינן צפירקין קמאי [דף מג:]: וכי אמר רב נחמן ציטל שני את הראשון צדלא אוסיף ביה מיד
דאי לאו לצטולי קמא אחא למאי כתביה: **ומיפה.** ועדי מימה וצאה לגבות שתי כסופות אחת צמרת גרושין ואחת צמרת לנכסות:

הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

ואי לא לא גביא. חיישין שמא כבר גצתה על פי הגט: **אלמנה צמאי**
גביא. כתובה שלה על כרחק צעדי מימה שמת בעלה ומחזרת שטר
כתובה לירישי וקורעין אותו: **ניחוש שמא גירשה.** והדרה ומפקא
גיטא צבי דינא אחרינא ותגבה עיקר: **ציוצפה תחה צעלה.** אין אלמנה
גובה כתובתה אלא כ"כ מכירין אותה

שצשעת מיתתו היתה יושבת תחתיו:
אלמנה מן האירוסין. שלא ישבה
תחתיו מעולם: **אלא צמקוס דלא**
תחת צעלה דלפילו הלך למדינת הים
נמי ושמעו צו שמת גובה כתובתה
ולא חיישין לדלמא גירשה והדרה
מפקא לגיטה דלמרין להו כתוב
לכס צובר דצמקוס שאין לומר
הערמה ואי אפשר לה לגבות אם צאת
לחוש לכל אלה כגון זו וכגון נפרשה
כתובתה צעדים לא נמנענה מלהגבות
כתובתה ותכתוב צובר: **עדי מיסה**
גופייהו. צמקוס שאין כותבין כתובה
ואין היורשין יכולין לומר לה החזירה
לנו שטר כתובתך ניחוש כו': **מר קשישא.**
ומר יוקא. שני צניס היו לרב חסדא
והי שנייה שוין אלא שהגדול קורין לו
מר קשישא ולצער קורין לו מר
יוקא (ה' ט): **אלמנה מן האירוסין.**
דאית לה כתובה צמאי צ"ד אם
לא כתב לה: **מנלן.** דקאמר לעיל

עדי מימה גופייהו ליחוש דלמא מפקא
והדרה ומפקא ע"כ חדל מינייהו גביא
צלה שטרא שהרי צפרעון ראשון
החזירה השטר אם כתב לה וקא חייש
לדלמא ומפקא אלמא יש לה כתובה
צמאי צ"ד צלה שום כתובה מנלן:
אם הכל עיקר ומוספת: לא **כסב**
לה. המוספת אלא ע"מ לכונסה ואם
מת צאירוסין אין לה אלא עיקר
כתובה: **אלא אי אמרם צנשא כסב**
לה. ובתנאי צ"ד הוא דגביא לאלמנה
מנה ומאתים לצמולה הוא דאית לה
שהרי אין כלן מוספת: **לא אונן.**
ליחסר צק דשטי: **ולא מיטמא לה.**
אם כהן הוא דלמא כתיב' וכל
מיטמאה לו. אינה חייבת להתעסק צו
וליתמא צו צין כהנת צין ישראלית
אפי"פ שזמניה ליתמא למתים האמורים
צפרעה כדתיב (ויקרא לה) לה יטמא
זו אינה חייבת ולאו משום כהנת נקט
לה שלא חזרהו כהנת ליתמא
למתים ט': **אינו יורשה.** דגבי יורשת
הצעל שארו כתיב לשארו הקרוב אליו
ממשפחתו יורש אותה ט' מכלן שהצעל
יורש את אשתו ט': **מסה אינו יורשה**
איצטריכא ליה. משום מתה אינו
יורשה איצטריכא ליה למימני מת הוא
גובה כתובתה לאשמעינן דצדכתה לה
כתובה עסקינן ואפי"ג דליקרבו
לאתמוני כולי האי אינו יורשה: **צעיה
לאינסובי ציה.** ציהו צדי לראיה
שנתגרשתי שלא יאמרו עלי אשת איש

דלמא מפקא לה לכתובה וגביא בי. פי' מדקתני גובה כתובה בהוצאת גט ולא חיישין דלמא אערומי מערמא והדרה
ומפקא כתובה בב"ד אחרית ולאחר מיתתו תגבה מן היורשים כתובת אלמנה לאמר לא נהגרשתי ולא נפרעתי דאילו בעיר
גירושין לא צמיא למיבד דהא קרעי ליה לגיטא ותנן כתובה ואין עמה גט אינה גובה כלל ומדלא חיישין ש"מ כ"ש ע"כ
של לוח וא"י להשמט ולומר לא אפי"ע עד שתחזיר לי שטרי שמא תחזור ותוציאנו אלא אמרתי לו פרע והוא יכתוב לך
שובר ואוקי"מ רב במקום שאין כותבין כתובה. פי' לעולם מהא ליכא למשמע מיניה אי כ"ש אי לא ואי"ת ניחוש דלמא

מסורת הש"ס

(א) צ"מ ח: (ב) ע"י תוס' קדושין סה. ד"ה ואם תוס' לעיל
צ"מ ח: ד"ה מן תוס' לעיל
מד. ד"ה ואלמ' תוס'
יומא י: ד"ה מי אכחא,
ג לעיל מ: ד: צ"מ ח:
ד) נשם תוס' ט) (ב) (ב) (ב) (ב)
לעיל מ: ד: איתא למוס' ג'
וכ"א צ"מ ח: (ג) לעיל גג.
יבמות כט: מג: צ"מ יח.
סנהדרין כח: ע"ש וא"ע,
(ד) לעיל פב: (ה) לעיל מד,
(ט) ונ"י תוס' צ"ב ז: ד"ה
מל', (ו) וויקרא לה,
(ז) ויקדושין לה:
(ח) צמכדיס ט, (ט) צ"ב
קול: (י) צ"ב כ"י.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מן קשישא.
צ"ב ע"י צ"ב פ"ק דף ז'
ע"כ שם קמני מני יוקא
קודם וצ"כ פי' ה"ס' שם
שגדול היה וקרי ליה מר
יוקא ליה שטלל צילמו:
(ב) ד"ה ע"י וכו' זמן
כתובה ראשונה וכו' שניה
קודם לזמן גט ט'

תוספות רי"ד (המשך)

בידו דמי והלכך כיו שאין
הבעל מראה שטר כתובתה
פרעו או שובר אי' לומר
פרעתיך ומתבא נפקא לן
בשנים אחותין שהטומען
אחר מעב"ד ל"כ ואם
הוציאה כותב' ואין עמה
גט היא אומרת אבד
גיטי שלא הוצאתי בב"ד
לגבות בו כתובתי ולא
הימנתי דלמא לא נאבד
ממני והוא אומר אבד
שובכי שכבר הוצאת לב"ד
ואמרת אבדתי כתובתי
והגבו לך ב"ד הכתובה
ע"פ הגט וקרעוהו (ולא
[ונם] כתי' שובר על
הכתובה שאם תוציאנו
עוד על היורשים שטר
הכתובה ותבואי לגבות
מכת אלמנות לאמר לא
נהגרשתי ולא נפרעתי יהיה
לי זה השובר לעד ואבד
הימנתי אינה גובה כלום
דחיישי' דילמא בגיטא
נפרעה כתובתה וקרעתי.
וכן ע"כ' שהוציא שט"ח
אחר שנת השביעית ואין
עליו פרובול ז"א שטמנו
שביעית ז"א פרובול
היה לי ואבד הימנתי
ה"ז לא יפרע דחיישין
שמא לא עשה פרובול
ושטמנו שביעי' ולא כל
הימנו לומר היה לי
ואבד עד שיביא ראיה
לדבריו. רשב"ג אומר מן
הסכנה ואילך שחזרו ועבדו
כוכבים על המצות והיה
יראים לשמור גיטיהם
ומיד כשמקבלתו שטרותיו
וכן פרובוליון האשה
גובה שלא בגט אך
בכתובה לבד ואינו נאמן
לומר פרעתי עד שיראה
שובר ובע"ח גובה שלא
בפרובול דמסתמא אמרי'
בראי שמסר שטרו לב"ד
ועשו לו פרובול ומפני
הסכנה שלא ימצא בידו
שפרו. פי' פרובול מפורש
במס' גיטין בפ' השולח
הלל התקן פרובול כדי
שלא תשטמו שביעית
שמוסר כתובתו לב"ד
שיגבו חובו מהמלוה כ"ז
שיבצענו דהשתא לא
קרינא ביה ל"י שאינו
תובע כלום אלא מב"ד
שובר וב"ד שהפקין היה
הפקר יורדים לנכסיו:
שובר דייקנין ש"מ כותבין
שטר דאין כ"ש ניחוש